

Totalitarisme, de kracht van de rattenvangers van het onbehagen 7

Petra Bolhuis
Maleutiek-2021-2

1

Het doel is niet plaatselijke overwinning, consolideren of nut

“Het punt is veeleer dat onze verbijstering over het anti-utilitaire karakter van de totalitaire staatsstructuur ontspringt aan de foutieve opvatting dat we al bij al te maken hebben met een normale staat - een bureaucratie, een tirannie, een dictatuur -, aan het feit dat we de nadrukkelijke verklaringen van de totalitaire heersers over het hoofd zien waarin ze stellen dat ze het land waar ze toevallig de macht grijpen alleen beschouwen als het tijdelijke hoofdkwartier van de internationale beweging, op weg naar de verovering van de wereld, dat ze overwinningen en nederlagen berekenen in termen van eeuwen of millennia, en dat de mondiale belangen altijd voorrang hebben op de lokale belangen van hun eigen territorium.” (227)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

2

Vandaag de dag

- Het is de vraag of vandaag de dag er mensen (staatschefs of anderen) bezig zijn met een totalitaire beweging die zo anti-utilitair is.
- Wat we wel kunnen constateren is dat veel leiders -ook democratische, zoals Erdogan en Johnsons- bereid lijken te zijn om de overwinning van een idee boven de groei van de economie of het welbevinden van hun burgers te stellen. En er zijn leiders die (openlijk) uit lijken te zijn op meer ruimte in de wereld zoals Xi en Poetin.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

3

De beweging 2.0

- Het is echter de snel groeiende macht via internet die nu volop in de aandacht staat;
- Trollen, hacken en data verzameling voor machtsuitoefening en ontregeling of juist om orde te handhaven.
- Moraal en regels voor het mensenpark vaststellen op basis van ondemocratische gronden zoals facebook en google dat nu doen.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

4

De omgang met beschaafde naties

Stalin en Hitler zetten juist als ze aan de macht zijn een façade neer van nationalistische en beperkte macht. Alsof het daarmee klaar zou zijn en de beweging tot rust zou kunnen komen. Hun beweging wordt juist als het toetreedt als lid van beschaafde naties een soort geheime beweging. Om te weten wat Hitler echt wil biedt *Mein Kampf* meer inzicht dan zijn toespraken als kanselier zegt Arendt. (230) De vraag of regeringen willen wat ze zeggen te willen is ook nude grote vraag. (Afghanistan, China, Rusland,...)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

5

Vandaag de dag

Nationalistische bewegingen komen weer op. De vraag is welke daarvan echt nationalistisch zijn en welke dat inderdaad als springplank zien van een grotere totalitaristische beweging. 'Was Hitler maar nationalistisch geweest', verzucht Arendt. (zie blz. 17)

In Europa en Amerika zijn het vaak nationalistische bewegingen die het blanke ras willen verdedigen en dan ook vaak met hetero mannelijke suprematie.(Erkebrand)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

6

Totalitarisme in ontwikkeling;

1- zorgen dat de oppositie verdwijnt

Totalitarisme en despotisme lijken sterk op elkaar in de beginfase, zolang er nog sprake is van oppositie.(239)

Geheime vijanden worden opgespoord en oppositie bestreden.

1935 (Hitler) en 1930 (Stalin) wordt alle georganiseerde oppositie geliquideerd. Dat is het eind van de beginfase

Maleutiek najaar-2021-Arendt

7

2-Objectieve vijanden aanwijzen en bestrijden

Terreur neemt toe als de macht er is. In plaats van tegen de oppositie wordt nu de strijd tegen **objectieve vijanden** gestart.

“De Joden in nazi-Duitsland of de afstammelingen van voormalige heersende klassen in sovjet-Rusland werden dus niet echt verdacht van enige vijandelijke actie; zij waren door het regime tot 'objectieve' vijanden verklaard, in overeenstemming met zijn ideologie.”(242)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

8

3- nieuwe objectieve vijanden aanwijzen en bestrijden

Tegen de tijd dat consolideren van de macht zou kunnen omdat de oppositie en de objectieve vijanden uit de weg zijn, worden er nieuwe vijanden aangewezen. Dat is ook het moment dat er nieuwe gebieden worden veroverd. De beweging heeft ruimte en mensen nodig, om te strijden en te bestrijden. Alles om maar niet te hoeven consolideren.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

9

4-Geheime acties die binnen de wet én daarbuiten kunnen staan

Geheime acties kunnen plaatsvinden omdat men onafhankelijke financiële middelen heeft. Dat heeft men gemeen met niet- totalitaire geheime diensten. Maar verder staat de politie niet buiten de wet: ze belichaamt de wet! (249)

Provocatie wordt enerzijds verboden, maar het wordt ook algemeen omdat ieder gesprek achteraf als een provocatie kan worden uitgelegd.

Dubbele relaties -met degene politie zijn en met hun tegenstanders- zijn dé manier om op te klimmen.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

10

5- Alles is mogelijk, maar niet iedereen kan die waarheid aan

Geheime genootschappen worden het model voor de totalitaire beweging en m.n. geheime politie.

‘Normale mensen weten niet dat alles mogelijk is’ Dit is het zinnetje dat de gruwelen teweeg brengt!(260)

Het monsterlijke moet dan ook ver van de gewone mensen blijven geen rapport of bericht bevat de echte feiten. Daardoor weten we ook niet wie van de massa deze werkelijkheid acceptabel of wenselijk zouden vinden.(261)

Maleutiek najaar-2021-Arendt

11

6- Totale overheersing

“De totale overheersing streeft ernaar de oneindige pluraliteit en verscheidenheid van menselijke wezens zo te organiseren alsof de hele mensheid slechts één individu was.”(261) (zie ook vorige week)

De kampen zijn om uit te roeien en te vernederen, maar het zijn ook experimenten om de mens om te vormen tot een ding. De menselijke pluraliteit en nataliteit wordt er vernietigd.

Maleutiek najaar-2021-Arendt

12